

ת"פ 3195/08/14 - מדינת ישראל נגד ע' ח' א'

בית משפט השלום בקריות

ת"פ 3195-08-14 מדינת ישראל נ' א'

בפני	כב' השופט יוסי טורס
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשמת	ע' ח' א'

החלטה

1. הנאשמת הועמדה לדין בשל שני אירועים בהם השמיעה דברי איום באוזני שוטרים. תוכן האיומים עוסק ברצונה של הנאשמת שבתה תצא מהבית ותטופל על ידי שירותי הרווחה. בישיבת יום 28.10.14 טענה הסנגורית שהנאשמת מאושפזת מכוח צו אשפוז כפוי שניתן נגדה ביום 21.8.14 במסגרת תיק אחר.
2. לאור כך התבקשה הבהרה מהפסיכיאטר המחוזי בדבר מצבה העדכני של הנאשמת (להבדיל ממצבה בעת ביצוע העבירה). ביום 5.11.14 התקבלה חוות דעת ובה פורט כי הנאשמת מאושפזת בבית החולים מיום 21.8.14 מכוח צו אשפוז כפוי. עורך חוות הדעת ציין כי הנאשמת עדיין שרויה במצב פסיכוטי והגם שחל שיפור הרגעי, עדיין אין שיפור משמעותי בחשיבה. בסיכומי של דבר נקבע שהנאשמת עדיין אינה כשירה לעמוד לדין.
3. לאור כך ביקשה ב"כ המאשימה להורות על הפסקת ההליכים בעניינה של הנאשמת בהתאם להוראות סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי, התשמ"ב-1982 (להלן: "חסד"פ") ולהורות על אשפוז הכפוי בהתאם להוראות סעיף 15(א) לחוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991 (להלן: "חוק טיפול בחולי נפש"). ב"כ הנאשמת הסכימה להפסקת ההליכים, אך התנגדה להוצאת צו אשפוז. הסנגורית טענה שכאשר קיים צו אשפוז בר תוקף, במסגרתו מאושפזת הנאשמת, הוצאתו של צו נוסף תביא לפגיעה בלתי מידתית בנאשמת. עוד נטען שיש לראות בצו הקיים, כמכיל את העבירות מושא תיק זה, לאור העובדה שהצו הוצא במסגרת תיק חמור יותר. לעניין זה טענה הסנגורית כי ביקשה לצרף תיק זה במסגרת התיק בו הופסקו ההליכים בעניינה של הנאשמת, אך הדבר לא התאפשר בשל סירובה של הפרקליטות והעובדה שהתיק היה במעמד של מב"ד. עוד נטען כי הרופאים המטפלים מודעים לכתב אישום זה והוא אף היה חלק מהדיון האחרון בוועדה בעניינה. הסנגורית הוסיפה וטענה כי בחוות הדעת שהוגשה בתיק זה אין דרישה לצו אשפוז.
4. ב"כ המאשימה השיבה לטענות אלו וטענה שהחשיבות בהוצאת צו אשפוז נוסף טמונה אף בכך "שאם יהיו מספר תקופות אשפוז הם יצטברו לתקופה מקסימלית".

5. בהתאם לסעיף 15(א) לחוק טיפול בחולי נפש, רשאי בית המשפט אשר מצא את הנאשם בלתי כשיר לעמוד לדין, להורות על אשפוז הכפוי, או לחייבו בטיפול מרפאתי. אין מחלוקת בין הצדדים כי סמכות זו הנה סמכות שבשיקול דעת וכי אין הכרח להוציא צו כאמור (ע"פ (חי') 2430/07 **רייצין דניס נ' מדינת ישראל** (20.9.07); קדמי, **סדר הדין בפלילים (הליכים לאחר כתב אישום (חלק שני)** בעמ' 1985) (להלן: "קדמי"). יחד עם זאת, ככלל עם הפסקת ההליכים בהתאם לסעיף 170 לחסד"פ, על בית המשפט להורות על מתן צו אשפוז. בית המשפט רשאי להסתפק בצו מרפאתי, אם סבר שלא יהא בכך לסכן את שלום הציבור או החולה (סעיף 15(ד) לחוק טיפול בחולי נפש). בית המשפט ימנע מהוצאת צו כלשהו (היינו לא יורה על כל הליך אופרטיבי) רק מקום שהנאשם אינו זקוק לטיפול כלל, או שקיימות נסיבות חריגות אחרות המצדיקות להימנע ממתן כל צו. מסקנה זו מתחייבת מלשון סעיף 15(א) לחוק טיפול בחולי נפש וכן מתכליתו של צו האשפוז לפיה "האשפוז הכפוי הוא פרי של איזון בין המטרות המרכזיות המונחות ביסוד החוק: טיפול בנאשם חולה הנפש, מניעת סכנה (לעצמו ולציבור) וכל זאת תוך שמירה על זכויות האדם של הנאשם" (רע"פ 2060/97 **וילנצ'יק נ' הפסיכיאטר המחוזי**, פ"ד נב(1), 697).

6. ההגנה טוענת כי מתקיימות במקרה זה נסיבות חריגות המצדיקות הימנעות מהוצאת צו אשפוז נוסף. ההגנה אינה חולקת על כך שהנאשמת זקוקה לאשפוז, אלא שטוענת היא שהוצאת צו אשפוז נוסף, על זה הקיים כיום, תהא בבחינת כפל הליכים שעלול להסב לה פגיעה בלתי מידתית. במילים אחרות, טוענת ההגנה שקיומו של צו נוסף לא ישיג תכלית כלשהי, ועלול להביא לפגיעה מיותרת בנאשמת.

7. נושא זה נידון והוכרע על ידי בית המשפט המחוזי בחיפה במסגרת ע"פ 6375-06-10 **מדינת ישראל נ' פלוני** (4.1.11). במקרה זה קבע בית המשפט המחוזי כי:

"כל מקרה בו חולה נפש מואשם בעבירה וההליך נגדו מופסק מחמת מחלתו, עומד בפני עצמו לצורך השאלה אם יש להוציא, בעת הפסקתו, את הצו. תוקפו של צו זה, עומד גם הוא על רגליו שלו, במסגרת המידתיות הנדרשת כמתחייב מהעבירה והפרשה שהביאה להוצאתו, ומידת הסיכון לציבור הנשקפת מן החולה לאורה. אין כל מניעה כי אשפוזו של החולה יהא נסמך, בתקופה מסוימת, על כמה צווי אשפוז. כל אחד מהם יבוא לסיומו בבוא העת על פי הנתונים המתחייבים מן הפרשה שבגינה הוצא, ובכך אין למנוע את המשך האשפוז, בגין המקרה האחר המצדיק זאת.

גם הצורך במעקב שוטף, לאורך שנים, על ידי הוועדה הפסיכיאטרית לגבי החולה, מצבו, והמשך האשפוז ותנאיו, כל אלה מצדיקים כי הפרשות השונות לגבי החולה, שההליך הפלילי בקשר אליהן הופסק, יסתיימו בצווי אשפוז. לכל צו כזה יש חשיבות לגבי החלטת הוועדה, הצריכה לקבוע מהו העונש המרבי שהיה צפוי לחולה שנגדו הוצא הצו, לו היה מורשע בדין. לא מדובר על העונש המרבי בגין העבירה, אלא על העונש המרבי הצפוי לו, לאותו חולה, במצבו ובנסיבותיו. (ע"ש (תל-אביב יפו) 1219/08, מיום 5.4.09) עונש מרבי זה, במקרה הרגיל, כאשר ההליך מגיע לסיומו, לוקח בחשבון הרשעות קודמות. ובמקרה של חולה, עליו לקחת בחשבון צווים קודמים. לצווים אלה, נסיבותיהם והישנותם, השפעה ניכרת על אורכה של תקופת האשפוז הכפוי, וסיומו.

כל צו עומד, אפוא, בפני עצמו. כך לגבי מועד סיומו וכך גם באשר לאפשרות כי לכשיסתיים יחודש ההליך הפלילי כנגד החולה."

8. במקרה זה הורה בית המשפט המחוזי על הוצאת צו אשפוז נוסף. השאלה היא איפה, האם קיימות בענייננו נסיבות חריגות ושונות המצדיקות מסקנה שונה.

9. המאשימה נימקה את הצורך בהוצאת צו נוסף ביכולת להוסיף ולהחזיק את הנאשמת במסגרת האשפוז לאורך תקופת המאסר המצטברת בשני כתבי האישום שהוגשו נגדה. טענה זו נסמכת על קביעתו של בית המשפט העליון בע"א 3854/02 **פלוני נ' הוועדה הפסיכיאטרית**, פ"ד נז(1) 900, לפיה תקופת האשפוז המקסימלית לה צפוי נאשם חולה, אמורה לשמור על יחס סביר בינה לבין העונש המרבי לו היה צפוי הנאשם באם היה מנהל את משפטו. כשלעצמי אינני משוכנע כי תקופת האשפוז המרבית לה צפוי חולה מכוח שני צווים, הנה בהכרח חיבור חשבונאי של שתי תקופות המאסר, אלא נכון לשקול אף שיקולים אחרים לצורך הגעה למסקנה בדבר העונש המרבי לו היה צפוי נאשם במסגרת שני הליכים שונים. יחד עם זאת מובן כי באם קיימים שני כתבי אישום, מדובר בנתון רלוונטי עבור הוועדה הפסיכיאטרית, בין לשם קביעת אורך תקופת האשפוז שלאחריה יהא מדובר בתקופה בלתי סבירה (ביחס לשני כתבי האישום) והן על מנת שיהיו בפניה כל העובדות הרלוונטיות לעניין הערכת מסוכנותו של הנאשם, כפי שעולה מכתב האישום הנוסף. טול מצב בו הוצא צו בשל עבירה קלה יחסית. לאחר תקופה קצרה נדרש בית המשפט לשאלה אם להוציא צו נוסף, במסגרת הליך פלילי נוסף והפעם בגין עבירה חמורה. במקרה זה, ברי שהוצאת הצו הנוסף מתבקשת מאלוה, ואין די באפשרות, כפי שהעלתה ההגנה, שהוועדה הפסיכיאטרית תוכל להתייחס לכתב האישום הנוסף בדיוניה בעניין החולה.

10. יחד עם זאת, יש ממש בטענת ההגנה לפיה במקרה ההפוך - בו קיים צו בגין עבירה חמורה והשאלה היא אם להוציא צו נוסף בשל עבירה פשוטה - הנימוק שצוין לעיל אינו בעל משקל רב. ואולם, להוצאת צו אשפוז בגין כל הליך, תכליות מעשיות נוספות אשר לא תושגנה באם תינתן לוועדה אך הודעה על אודות כתב האישום הנוסף. ניתן לציין לעניין זה את השיקולים הבאים.

11. כידוע תקופת האשפוז בו נתון נאשם חולה הנה תקופת ביניים. אין מדובר בעונש אלא בשלב טיפולי. עם שחרורו של הנאשם, רשאית המאשימה לבקש את חידושם של ההליכים המשפטיים נגד הנאשם, אשר לאחר החלטתו יכול לעמוד לדין (סעיף 21 לחוק טיפול בחולי נפש). אמנם, ברובם המכריע של המקרים לא עושה המאשימה שימוש בסמכות זו וההליכים בעניינם של נאשמים ששחררו מאשפוז לרוב אינם מחודשים. יחד עם זאת, לענייננו, אין להתעלם מאפשרות זו, שכן הסכמות לחדש ההליכים קיימת רק ביחס לנאשם שאושפז (ראה סעיף 21 הנ"ל וכן **קדמי** בעמ' 1986). להשלמת התמונה יצוין כי אף אם לא מוצא צו אשפוז (למשל כאשר ניתן צו מרפאתי) אין המאשימה חסרת יכולת לחדש את ההליכים, אלא שתאלץ להראות בחוות דעת מטעמה שהנאשם כעת מסוגל לעמוד לדין. לצורך כך תאלץ המאשימה לדרוש לבדוק את הנאשם ולהגיש חוות דעת בעניינו. אין מדובר, אפוא, בחוסר יכולת מוחלטת, אלא בסרבול (ובלתי מבוטל) של האפשרות לחדש את ההליכים. שיקול זה תומך בהוצאת צו בגין כל הליך.

12. נימוק נוסף עניינו במניעת תקלה משפטית אפשרית במקרה בו אחד הצווים מבוטל. כידוע, נאשם שנמצא בלתי כשיר לעמוד לדין רשאי לבקש לברר את אשמתו (סעיף 170 לחסד"פ) ובאם ימצא בית המשפט כי לא ביצע את העבירה (שלא מטעמים של סייג לאחריות פלילית שעניינה אי שפיות הדעת) יזכה אותו. טול מצב בו הוצא צו אשפוז נגד נאשם. כאשר מתבקש צו נוסף, נמנע מכך בית המשפט מנימוקי ההגנה כעת. לאחר הימנעות זו, מבקש הנאשם (באיחור, אך נניח שמבוקשו ניתן לו, למשל בערעור על הצו הראשון) לברר את אשמו ביחס להליך בו הוצא הצו ואכן נמצא שיש לזכותו. במקרה זה הצו יבוטל והנאשם חופשי לדרכו, שהרי לא הוצא צו נוסף.

13. נימוקים אלו (הגם שאפשר שהם תרחישי קיצון שהסבירות להם אינה רבה), יש בהם להמחיש כי סיומו הטבעי של הליך בעניינו של נאשם שאינו מסוגל לעמוד לדין, חייב להסתיים בהוצאת צו כלשהו אף אם ההליך הנוסף הוא בשל עבירה קלה יותר. הוצאתו של הצו מאפשרת מעקב ופיקוח, אף אם הטיפול ניתן במסגרת צו נוסף וניתן להסתפק בו.

14. מכאן שאינני מקבל את טענת ההגנה לפיה נכון להימנע במקרה זה, מהוצאת צו נוסף. ואולם בצד קביעה זו, יש להבטיח כי הפיצול שנגרם בעניינה של הנאשמת לא יביא לפגיעה בה שאינה מחויבת המציאות. במקרה זה מתעורר צורך מוגבר לדאוג לכך שהפיצול לא יגרום לפגיעה בנאשמת, שכן האשמה למצב שנגרם רובצת לפתחה של המאשימה. כתב האישום בגינו הוצא הצו הקיים הוגש ביום 12.8.14 ואילו כתב האישום שבפני הוגש עוד קודם לכן ביום 6.8.14. הסנגורית (אשר הכירה את ההליך האחר בשל ייצוגה בהליכי המעצר), ביקשה ובצדק לצרף את התיק על מנת למנוע פיצול זה (לדעתי נכון היה לבקש לאחד בין התיקים בהתאם לסעיף 90 לחסד"פ, שכן לא ניתן לצרף תיק אלא במסגרת של הודאה שאינה ממין העניין בעניינו). בקשתה של הסנגורית הייתה במקומה אף לאור העובדה ששני כתבי האישום עסקו באותו עניין - אלימות כלפי בתה של הנאשמת. מטעמים שלא הובהרו דיים ההליכים לא אוחדו, כפי שראוי היה, ולא הוצא צו אחד המתייחס לשני האישומים. מכאן מובנת טרוניית ההגנה הנאלצת להתמודד עם שני צווים, כאשר ניתן היה בנקל להביא למצב בו יוצא צו אחד המתייחס לשני ההליכים.

15. ההגנה לא פירטה מהי הפגיעה שתגרם לנאשמת באם יוצא צו אשפוז נוסף והדבר נותר בגדר טענה כללית בלבד. ניתן אמנם להעלות על הדעת אפשרויות פגיעה מסוימות, בשל כפל הצווים, אולם נראה שלחששות אלו ניתן למצוא פתרונות נקודתיים. כך למשל, באם קיומו של צו נוסף יביא למצב בו לא תוכל הנאשמת לצאת לחופשות - אשר ניתנות לה כיום במסגרת הצו הקודם - ניתן (וראוי) להביא את הנושא להכרעת הוועדה הפסיכיאטרית ללא דיחוי, על מנת שתשקול אם קיומו של הצו החדש משנה את מסקנתה הקודמת בדבר הענקת חופשות. בעניין זה ראוי שההגנה תיזום פניה מידית לוועדה הפסיכיאטרית, על מנת שהחופשות (המהוות חלק מההליך הטיפולי) לא תופסקנה רק בשל כפל הצווים, כאשר אין בבסיס התוצאה נימוק ענייני.

16. סיכומי של דבר, שאינני מקבל את בקשת ההגנה והתוצאה היא, אפוא, כדלקמן:

אני מורה על הפסקת ההליכים המשפטיים נגד הנאשמת, בהתאם להוראות סעיף 170 (א) לחוק סדר הדין

הפילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1982.

ניתן בזאת צו אשפוז כפוי ביחס לנאשמת, וזאת בהתאם להוראות סעיף 15 (א) לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991.

זכות ערעור על מתן הצו בתוך 45 יום לבית המשפט המחוזי בחיפה.

הסנגורית תודיע לנאשמת על החלטתי ועל זכות הערעור הנתונה לה כחוק.

המזכירות תמציא החלטתי לצדדים ולפסיכיאטר המחוזי.

על מנת לאפשר להגנה פניה כאמור בסעיף 15 להחלטתי ומניעת פגיעה בחופשותיה של הנאשמת בתקופת הביניים, אני מורה שצו זה ייכנס לתוקפו ביום 28.12.14 מתוך תקווה שעד מועד זה תידרש הוועדה לגופה של טענה והנושא יוכרע.

ניתנה היום, ט' כסלו תשע"ה, 01 דצמבר 2014, בהעדר הצדדים.